

**STRATÉGIA
ROZVOJA KONKURENCIESCHOPNOSTI
SLOVENSKA DO ROKU 2010**

Lisabonská stratégia pre Slovensko

Ivan Mikloš
Podpredseda vlády Slovenskej republiky pre ekonomiku

ÚVOD

Za posledných pätnásť rokov prešla slovenská ekonomika obrovskými zmenami, ktoré zásadne zmenili jej charakter. Medzi tri najzásadnejšie patria transformácia z centrálne plánovanej na trhovú ekonomiku, plná integrácia do Európskej Únie (EÚ) a uskutočnenie hlbokých štrukturálnych reforiem. Vďaka týmto zmenám sa dnes slovenské hospodárstvo nachádza v novej vývojovej fáze s novými možnosťami, problémami a výzvami. V záujme ďalšieho rozvoja krajiny je preto nevyhnutné im čo najlepšie prispôbiť politiku vlády na základe jasnej a modernej stratégie. Tento dokument prezentuje ekonomickú stratégiu pre Slovensko do roku 2010, ktorá má byť základom pre politiku slovenskej vlády v tomto období.

Jej hlavný cieľ je jednoznačný: zabezpečiť, aby Slovensko čo najrýchlejšie dobehlo životnú úroveň najvyspelejších krajín EÚ. Tento cieľ sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom rýchleho a dlhodobého hospodárskeho rastu. V trhovej ekonomike ho štát môže podporiť len tak, že bude vytvárať vhodné podmienky pre rast ekonomickej konkurencieschopnosti krajiny. Preto je možné nazvať túto stratégiu aj stratégiou rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska. Takáto stratégia si v prvom rade vyžaduje správnu víziu, kam by sa mala naša krajina uberať v čoraz viac integrovanej Európe a globalizovanom svete. Od tejto vízie, ktorá nemôže byť založená na prežitých receptoch z minulosti, sa potom musia odvíjať hlavné strategické priority a základné smerovania najdôležitejších politik vlády.

Rovnaký strategický cieľ, si už v roku 2000 na summite v Lisabone vytýčili aj hlavy členských štátov Európskej Únie, a síce urobiť z Európskej Únie do roku 2010 „najkonkurencieschopnejšiu a najdynamickejšiu znalostnú ekonomiku na svete, schopnú udržateľného hospodárskeho rastu, v ktorej budú lepšie a viac pracovných miest a väčšia sociálna súdržnosť.“ Na základe toho prijali tzv. Lisabonskú stratégiu, ktorej naplnenie by malo viesť k dosiahnutiu vytýčeného cieľa. Zároveň by mala byť hlavným vodítkom pre hospodársku politiku každej členskej krajiny EÚ, vrátane Slovenska.

Ako dnes otvorene priznáva väčšina európskych ekonómov a politikov, Lisabonská stratégia doteraz nebola veľmi úspešná. Hlavné dôvody jej neúspechu sú dva. Prvým je fakt, že pozostáva z príliš veľa cieľov z veľmi širokého okruhu oblastí, ktoré sú navyše často protichodné. Nie všetky z nich sú rovnako dôležité pre všetkých 25 členských štátov EÚ. Druhým, dôležitejším dôvodom je politická neochota vlád členských krajín EÚ ju systematicky naplňovať.

Napriek tomu, hlavný cieľ Lisabonskej stratégie, teda rozvoj ekonomickej konkurencieschopnosti, je správny. Správna je aj základná filozofia, ako ho dosiahnuť. Veľmi zjednodušene je možné povedať, že pozostáva z dvoch druhov aktivít: hlbokých a systematických reforiem (tzv. štrukturálnych reforiem) a adekvátnych rozvojových politik. Na základe týchto záverov preto nedávno odporučila expertná pracovná skupina na vysokej úrovni pod vedením bývalého holandského premiéra Wima Koka, aby všetky členské krajiny prijali vlastné Lisabonské stratégie. Mali by byť zamerané iba na tie oblasti, ktoré sú najdôležitejšie pre rozvoj konkurencieschopnosti danej krajiny. V priebehu budúceho roka zrejme Európska rada prijme rozhodnutie, aby bola každá členská krajina vo vlastnom záujme povinná vypracovať takúto vlastnú stratégiu.

Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 prezentovaná v tomto dokumente preto vychádza z celkovej Lisabonskej stratégie a môže byť zároveň považovaná za našu národnú Lisabonskú stratégiu. Na základe najnovších poznatkov a skúseností zo sveta sme presvedčení, že dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska sa dá zabezpečiť len uskutočnením nevyhnutných štrukturálnych reforiem a vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. znalostnej ekonomiky. Naša stratégia je preto postavená na dvoch hlavných pilieroch:

- úspešné dokončenie štrukturálnych reforiem a udržanie ich výsledkov
- systematické zameranie sa na naplnenie rozvojovej časti Lisabonskej stratégie

Táto stratégia môže byť úspešná iba ak bude mať širokú verejnú podporu a to najmä v odbornej verejnosti a v tých častiach spoločnosti, ktorých sa priamo dotýka. Ešte pred jej oficiálnym schválením Vládou SR bude preto poskytnutá do otvorenej verejnej diskusie. Hlavné závery diskusie v nej budú následne zohľadnené. Okrem toho, aj po jej schválení sa bude musieť vláda usilovať o čo najväčšie zahrnutie relevantnej časti spoločnosti pri jej naplňaní a to na princípe partnerstva a spolupráce.

Po schválení stratégie vládou SR budú vypracované akčné plány na obdobie do konca roku 2006. V nich budú zadefinované hlavné úlohy pre jednotlivé oblasti do roku 2006, dátumy, do kedy musia byť uskutočnené, ako aj osoby a inštitúcie zodpovedné za ich naplnenie. Vytvorenie širokého spoločenského konsenzu okolo tejto stratégie je dôležité aj preto, aby mohla byť plne zohľadnená aj v programe a úlohách vlády, ktorá vzíde z najbližších parlamentných volieb.

Keďže stratégia prezentovaná v tomto dokumente je základnou stratégiou hospodárskeho rozvoja Slovenska do roku 2010, všetky ostatné vládne iniciatívy a dokumenty pre toto obdobie s ňou musia byť plne kompatibilné a prispievať k jej naplňaniu. Týka sa to predovšetkým stratégie využitia štrukturálnych fondov Európskej Únie v nasledovnom programovacom období (2007 – 2013). Národný rozvojový plán na toto obdobie musí byť plne podriadený tejto stratégii a navrhnutý tak, aby prispieval k jej naplňaniu. Už v tejto fáze je možné konštatovať, že okrem posilnenia Sektorového operačného programu Ľudské zdroje bude potrebné minimálne vytvoriť aj nový Sektorový operačný program zameraný na oblasť informačnej spoločnosti.

Efektívne naplňanie tejto stratégie si bude vyžadovať aj primerané financovanie, vrátane zdrojov z verejných financií. Ich financovanie, ale nesmie ohroziť stabilitu verejných financií, ani žiaden z fiskálnych cieľov definovaných v *Konvergenčnom programe Slovenskej republiky do roku 2010*. To sa dá dosiahnuť dvoma spôsobmi. Po prvé, presúvaním verejných výdavkov z tých oblastí a programov, ktoré nezodpovedajú základnej filozofii a cieľom prezentovaných v tejto stratégii. Pri zostavovaní rozpočtov verejnej správy na toto obdobie teda musí dôjsť k dostatočnému navyšovaniu verejných financií na tu prezentované prioritné oblasti a zároveň k znižovaniu výdavkov v iných oblastiach. Po druhé, obrovský priestor pre financovanie ponúkajú zdroje EÚ. Jedná sa o už spomínané financie zo štrukturálnych fondov. Okrem toho existujú aj iné výdavkové programy EÚ, ktorých potenciál dnes Slovensko využíva iba minimálne. Preto bude nevyhnutné, aby vláda urýchlene vytvorila adekvátne nástroje a inštitucionálne zabezpečenie, ktoré umožní ich čerpanie v oveľa vyššej miere ako doteraz. Celkove však platí, že aj pri dobrom využití týchto zdrojov môže byť prezentovaná stratégia dostatočne financovaná iba ak sa podarí v oveľa vyššej miere zapojiť do jej financovania súkromný sektor.

I. DOKONČENIE ŠTRUKTURÁLNYCH REFORIEM A UDRŽANIE ICH POZITÍVNYCH VÝSLEDKOV

V súčasnosti je možné konštatovať, že Slovensko je jedným z najúspešnejších členov EÚ v napĺňaní najdôležitejšej časti Lisabonskej stratégie – štrukturálnych reforiem. Slovenská vláda sa na ne prioritne zamerala aj napriek ich nepopulárnosti. Tento postup bol odvážny a náročný, no zároveň aj veľmi zodpovedný. Na rozdiel od väčšiny európskych krajín sme sa tak odhodlali ihneď riešiť najpálčivejšie problémy a nie odkladať ich riešenie do budúcnosti. Vďaka tomu už dnes máme túto najťažšiu časť Lisabonu takmer za sebou. Medzi najdôležitejšie uskutočnené štrukturálne reformy patria najmä daňová reforma, reforma zdravotníctva, reforma sociálneho systému, reforma trhu práce, dôchodková reforma a reforma verejných financií. Napríklad dokončením dôchodkovej a zdravotníckej reformy sa do veľkej miery vyriešia vážne problémy, ktoré by na Slovensku v budúcnosti vyplynuli kvôli starnutiu obyvateľstva. Len málokterá európska krajina sa môže pochváliť takto komplexne zreformovanou ekonomikou, čo vytvára základné predpoklady pre dlhodobý a udržateľný rast.

Dosiahnutý pokrok v štrukturálnych reformách je kľúčovou výhodou, vďaka ktorej môže začať veľmi rýchlo a udržateľne rásť aj životná úroveň občanov Slovenska. Nevyhnutným predpokladom, aby tomu tak skutočne bolo, je úplné dokončenie reforiem. Slovensko sa nesmie zastaviť, alebo nebudaj zísť z cesty, ktorú už dnes úspešne máme takmer za sebou. Naopak, dnes je nevyhnutné sústrediť sa na kvalitnú implementáciu prijatých reforiem, tak aby priniesli očakávané pozitívne výsledky. Niektoré z nich je zrejme možné ďalej vylepšiť, a to napríklad odstraňovaním nedostatkov, ktoré sa prejavujú až pri ich zavádzaní do praxe. Avšak aj pri týchto praktických úpravách bude absolútne nevyhnutné riadiť sa niekoľkými základnými princípmi a pravidlami, ktoré sú nevyhnutné pre rýchly a udržateľný rast prosperity na Slovensku. Tieto princípy a pravidlá vytvárajú nasledovné rámce, v rámci ktorých sa musí pohybovať politika štátu vo všetkých najdôležitejších oblastiach, v ktorých už vláda uskutočnila systematické reformy.

Makroekonomická a fiskálna oblasť

Základným kameňom hospodárskeho a sociálneho rozvoja je zodpovedná makroekonomická a fiskálna politika. Všetky kľúčové parametre a princípy týchto politík do roku 2010 boli jasne a detailne zadefinované v *Konvergenčnom programe Slovenskej republiky do roku 2010*, ktorý schválila vláda Slovenskej republiky a následne tiež Európska rada. Pre Slovensko tak vyplýva silný domáci aj medzinárodný záväzok viesť len takú politiku, ktorá je v súlade s týmto strategickým dokumentom. Najdôležitejšie ciele a princípy v makroekonomickej a fiskálnej oblasti sú nasledovné:

- *rozvíjať trhovú ekonomiku a minimalizovať zásahy do voľného fungovania trhu*

Voľne fungujúci trh je najlepší spôsob ako zabezpečiť rast hospodárstva a blahobytu. Štát bude zasahovať do voľného fungovania trhu len tam, kde trh zlyhá a kde z tohto dôvodu štát môže zabezpečiť verejne požadované služby efektívnejšie alebo spravodlivejšie.

- *znižovať deficit verejných financií*

Deficit verejných financií vytvára dlh, ktorý budú musieť splatiť aj s úrokmi budúce generácie. Vláda preto musí dospieť k takému nízkemu deficitu, respektíve prebytku, ktorý bude zárukou dlhodobej udržateľnosti verejných financií.

- *nezvyšovať mieru prerozdelenia v ekonomike*

Nízka miera verejného prerozdelenia zdrojov v ekonomike je jedným zo základných predpokladov rýchleho rastu. Verejné výdavky – a tým aj verejné príjmy v podobe daní a odvodov – sa preto nesmú zvyšovať. Naopak, vláda by mala zodpovednou politikou a zvyšovaním efektívnosti vynakladania s verejnými financiami vytvárať priestor na ich ďalšie znižovanie.

- *zachovať transparentnú a neutrálnu daňovú politiku*

Jednoduchý a transparentný daňový systém je jednou z hlavných konkurenčných výhod Slovenska. Zároveň platí, že daňové zvýhodnenia sú veľmi neefektívny a ľahko zneužiteľný nástroj, ktoré v praxi vedú k plytvaniu verejných peňazí, bez dosiahnutia želaných výsledkov. Vláda preto nebude podporovať žiadne verejné ciele prostredníctvom daňových zvýhodnení, ale jedine cieľovými verejnými výdavkami.

Sociálna oblasť

Slovenská vláda sa plne hlási k tradičným európskym hodnotám, ako sú rovnosť šancí, alebo boj s chudobou. Úspešná krajina musí za svoju prioritu považovať pomoc najslabším, ktorí si nedokážu sami zabezpečiť strechu nad hlavou, základnú výživu a ostatné základné životné potreby. V sociálnej oblasti preto bude vláda naďalej viesť takú politiku, ktorá je v súlade s týmito európskymi hodnotami a ktorá bude prispievať k ich aktívnemu napĺňaniu. Zároveň však musí byť sociálne spravodlivá a mať čo najmenšie negatívne dopady na ďalší ekonomický rozvoj Slovenska. Z týchto dôvodov sa musí pridržiavať nasledovných základných princípov a cieľov.

- *klásť dôraz na spoluzodpovednosť jednotlivca a jeho rodiny za riešenie vlastnej situácie*

Hlavnú zodpovednosť za vytvorenie adekvátneho sociálneho a ekonomického zázemia pre seba a svoju rodinu musí niesť jednotlivec. Úlohou spoločnosti je vytvárať aktívne predpoklady, vrátane rovnosti šancí, aby v tejto snahe mohol byť jednotlivec úspešný. Verejná podpora jednotlivcov a rodín by mala byť vyvážená v rôznych fázach života.

- *neodrádzať jednotlivca sociálnou politikou od aktivity a tvorivej činnosti*

Sociálna politika štátu musí v každej situácii motivovať jednotlivca zlepšiť sociálnu a ekonomickú situáciu seba a svojej rodiny. Nesmie nepriamo trestať tých, ktorí tak činia, ani viesť k vytváraniu závislosti na verejnej podpore.

- *znižovať absolútnu chudobu*

Politika štátu sa má zameriavať na znižovanie počtu ľudí, ktorých príjmy nepostačujú na pokrytie základných životných potrieb pre nich a pre ich rodinu. Má vytvárať nástroje, ktoré ľuďom uľahčia dostať sa z ťažkých sociálnych situácií.

- *udržiavať účinnú sociálnu sieť*

Zlepšenie jej účinnosti je možné najlepšie dosiahnuť postupnou decentralizáciou, ktorá umožní obciam vytvárať najvhodnejšie vlastné riešenia za využitia vhodne nastavených celoštátnych nástrojov. Predovšetkým zmenou politiky bývania je potrebné umožniť obciam aj občanom zabezpečiť dostupné

bývanie aj pre najchudobnejších, aby sa predišlo bezdomovectvu ako jednému zo sociálne najdeštruktívnejších javov.

Zdravotníctvo a dôchodkové zabezpečenie

Dobrá politika štátu v oblasti zdravotníctva a dôchodkového zabezpečenia je nevyhnutným predpokladom na zaistenie plnohodnotného života jednotlivca v každom veku. So všeobecne nízkou pôrodnosťou a rastúcou priemernou dĺžkou života Európanov, vrátane Slovákov, budú v budúcnosti naďalej výrazne rásť finančné náklady na kvalitné zdravotníctvo a dôchodkový systém. Prebiehajúce reformy v tejto oblasti výrazne zvyšujú pravdepodobnosť, že adekvátne zdravotná starostlivosť a dôchodky budú napriek tomu dlhodobo a spravodlivo zabezpečené pre všetkých občanov Slovenska. Žiadne budúce zmeny v týchto dvoch oblastiach nesmú ohroziť tento dosiahnutý výsledok. Naopak, na zabezpečenie udržateľnosti verejných financií ešte budú potrebné ďalšie zmeny v prvom pilieri dôchodkového systému, najmä zvyšovanie veku odchodu do dôchodku. Akékoľvek zmeny v zdravotníctve a systéme dôchodkového zabezpečenia sa musia pridržiavať dvoch základných princípov:

- *dodržiavať vyváženú kombináciu princípu zabezpečenia základných práv a ľudskej dôstojnosti a princípu zásluhovosti*

Každý občan musí mať nárok na minimálnu zdravotnú starostlivosť a zabezpečenie v starobe, bez ohľadu na to, či a akou mierou počas svojho života do týchto systémov finančne prispieval. Celkové služby a výška dôchodku, na ktorý má jednotlivec nárok, ale musia primerane odrážať koľko skutočne platí, alebo platil do týchto systémov.

- *neohroziť dlhodobú ekonomickú udržateľnosť zdravotníctva a dôchodkového systému*

Akékoľvek úpravy a zmeny v zdravotníctve a dôchodkovom systéme musia zohľadňovať dlhodobé ekonomické a demografické možnosti slovenskej ekonomiky. Nijako nesmú ohroziť schopnosť financovať kvalitné zdravotníctvo a dôchodkový systém v strednodobom a dlhodobom horizonte.

II. PRIORITNÉ ROZVOJOVÉ OBLASTI

Základný dlhodobý cieľ hospodárskej politiky je jednoznačný: zabezpečiť čo najvyšší rast konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky na základe rastu zamestnanosti, produktivity a tým aj platov a životnej úrovne. Uskutočnené štrukturálne reformy vytvárajú nevyhnutné predpoklady na dosiahnutie tohto cieľa. Sú to však len pevné základy, na ktorých je potrebné ďalej stavať. Vďaka týmto reformám, sa naša krajina už dnes stala jednou z najatraktívnejších miest pre investície v Európskej únii. Hlavnou konkurenčnou výhodou Slovenska sú v súčasnosti výborné podmienky pre efektívnu výrobu. Slovensko však z nej bude môcť plne ťažiť len po istú dobu. Okrem iného aj preto, že s postupným dobiehaním najvyspelejších Európskych krajín bude naša ekonomika túto výhodu strácať. V horizonte desiatich rokov zrejme začnú zo Slovenska odchádzať ďalej na východ mnohí investori, ktorí sú zameraní len na lacnú veľkovýrobu s nízkou pridanou hodnotou.

Ak chceme, aby kvalita života na Slovensku rástla aj potom, musíme už dnes tento problém predvídať a začať ho riešiť. Ako už bolo spomínané, dlhodobá konkurencieschopnosť Slovenska sa dá zabezpečiť len jediným spôsobom: vytváraním podmienok pre rozvoj tzv. znalostnej ekonomiky. Inak povedané, náš hospodársky rast musí byť založený na schopnosti slovenských ľudí pracovať s neustále novými informáciami, produkovať nové poznatky a využívať ich v praxi. Preto je nevyhnutné zamerať sa do roku 2010 na rozvoj tých oblastí, ktoré podporia rast tohto tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky. Slovo Slovensko sa musí stať doma aj v zahraničí synonymom pre krajinu s mimoriadne vzdelanými a tvorivými ľuďmi, odkiaľ neustále prichádzajú inovatívne a vysoko kvalitné výrobky a služby.

Z toho dôvodu je nevyhnutné, aby vo svojej rozvojovej časti zamerala naša stratégia na štyri oblasti, ktoré pokladáme z tohto hľadiska za najdôležitejšie:

- ľudské zdroje a vzdelávanie
- informačná spoločnosť
- podnikateľské prostredie
- veda, výskum a inovácie

Úloha vlády tomto smere je nasledovná: vízia, obsah a koordinácia. Pre každú oblasť musí vláda sformulovať jasnú víziu konečného stavu, ktorý chceme dosiahnuť a ktorú bude podporovať aj väčšina odbornej a širokej verejnosti. Zároveň s tým musí zdefinovať základné ciele, ktoré zodpovedajú tejto vízii. Potom musí mať jasnú predstavu, aké sú hlavné politiky a kroky, ktorými sa dajú tieto ciele dosiahnuť. Zároveň je nevyhnutné, aby ciele a politiky pre jednotlivé oblasti do seba jasne zapadali a boli dobre skoordované. V nasledovnej časti tejto stratégie prezentujeme pre každú zo štyroch oblastí všetky tieto tri komponenty, teda víziu, základné ciele, a hlavné politiky na ich naplnenie. Mnohé z prezentovaných cieľov a politik je možné naraz zaradiť do viacerých z týchto štyroch oblastí. Napríklad zabezpečenie počítačovej gramotnosti učiteľov spadá zároveň do oblasti informačnej spoločnosti a do oblasti ľudských zdrojov a vzdelávania. Kvôli prehľadnosti a aby sa zabránilo opakovaniu, sme sa ich ale vždy snažili zaradiť len do jednej oblasti.

Aj keď zámerom tejto stratégie je vytvorenie podmienok pre rýchly a dlhodobý hospodársky rast, jeho podpora nesmie byť založená na politikách, ktoré neprimerane poškodzujú životné prostredie. Ochrana životného prostredia a rýchly hospodársky nemusia a ani by nemali byť principiálne protichodné ciele. Naopak, pri správnom nastavení verejných politik sa môžu navzájom dopĺňať a umocňovať. To je možné dosiahnuť systematickým dodržiavaním dvoch hlavných princípov pri tvorbe jednotlivých sektorových politik; oba z nich boli plne zohľadnené aj pri tvorbe rozvojovej časti tejto stratégie:

- *plne zahŕňať environmentálne náklady do cien tovarov a služieb (tzv. internalizácia environmentálnych externalít)*

Výroba niektorých tovarov a služieb má dopady na životné prostredie, ktoré musí znášať celá spoločnosť. V takýchto prípadoch väčšinou dochádza ku zlyhaniu trhu, kedy samotný výrobca environmentálne náklady nepociťuje a preto ich neprenáša do ceny tovaru. Štát musí naprávať takéto deformácie trhu, ktoré neoprávnene zvýhodňujú niektoré tovary na škodu celej spoločnosti.

- *nedeformovať trhové prostredie nesprávnou dotačnou politikou*

Ak je trhové prostredie narušované nesystémovými prvkami, akou je aj nevhodná dotačná politika, tak to v konečnom dôsledku deformuje ceny výrobkov a služieb a znižuje konkurencieschopnosť environmentálnych technológií a služieb.

L'UDSKÉ ZDROJE A VZDELÁVANIE

Zabezpečenie vysokej miery zamestnanosti a predpokladov pre vysokú produktivitu práce je najlepšou zárukou dlhodobej vysokej životnej úrovne pre všetkých obyvateľov Slovenska. Verejná politika v oblasti ľudských zdrojoch musí vytvoriť pre všetkých občanov možnosti a schopnosť neustále sa vzdelávať, absorbovať nové informácie a plynulo prechádzať z jedného zamestnania do druhého. Osobitne dôležité je však využiť vzdelávaciu politiku ako nástroj boja proti medzigeneračnej reprodukcii chudoby. Každé dieťa musí mať možnosť dosiahnuť kvalitné vzdelanie zodpovedajúce jeho potenciálu. Hlavné priority v oblasti ľudských zdrojov sú nasledovné:

- **Moderná vzdelávacia politika**
- **Dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti**
- **Vyrovnanie sa s demografickými zmenami**

Moderná vzdelávacia politika

Základným krokom na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenska v oblasti ľudských zdrojov je dokončenie reformy základného a stredného školstva s dôrazom na reformu obsahu vzdelávania tak, aby sme zabezpečili základné zručnosti a kvalitu pre všetkých žiakov. Reforma musí zabezpečiť vysokú mieru slobody žiaka vybrať si školu a možnosť školy vybrať si formu a obsah vzdelávania. To musí byť spojené s univerzálnym a prepracovaným systémom merania kvality učenia, inštitúcií a zriaďovateľov. To si bude vyžadovať nasledovné kroky:

- zaviesť celkovú zmenu obsahu vyučovania od memorovania informácií smerom k schopnosti ich získať, vyhodnocovať a využívať
- posilniť a zlepšiť vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov a zručností v oblasti informačných technológií pre každého absolventa strednej školy (*viac detailov v časti Informačná spoločnosť*)
- zlepšovať kvalitu učiteľov; okrem iného je potrebné zatriktívniť učiteľské povolanie pre kvalitných mladých pedagógov
- postupne predlžovať priemernú dĺžku vzdelávania, tak aby sa maturita stala štandardným ukončením vzdelania pre takmer všetkých žiakov
- konsolidovať, profesionalizovať a rozširovať nástroje na rozvoj talentu detí a mládeže či už v podobe základných umeleckých škôl, športových škôl, olympiád alebo korešpondenčných seminárov

- podporovať programy integrácie detí z marginalizovaných skupín do štandardného školského prostredia spojené s ich podporou; dôraz by mal byť aj naďalej kladený na finančnú podporu prístupnosti vzdelania pre deti z chudobných rodín prostredníctvom štipendií a obdobných nástrojov.

Na úrovni vysokých škôl je nevyhnutné zamerať sa na rozšírenie kapacít a výrazné zvýšenie kvality. Kľúčom k dosiahnutiu tohto cieľa je pružný systém, kde vysoké školy reagujú najmä na požiadavky mladých ľudí, ale aj na dopyt po celoživotnom vzdelávaní a tie najkvalitnejšie z nich sú zároveň centrom výskumu a vývoja na medzinárodne porovnateľnej úrovni. Nástroje na dosiahnutie tohto cieľa sú nasledovné:

- zlepšiť prístupnosť vzdelávania zvýšením dostupných finančných zdrojov; tie dosiahneme aj prostredníctvom kombinácie spoluúčasti študentov na hradení nákladov na štúdium, garantovaných pôžičiek a sociálnych štipendií
- zvýšiť kvalitu a konkurenciu pri poskytovaní vysokoškolského vzdelávania
- stimulovať väčšiu vnútornú diferenciaciu a prispôsobenie činností vysokých škôl potrebám trhu
- zvýšiť účasť vysokých škôl na napĺňaní ekonomických a sociálnych potrieb spoločnosti
- podporiť mobilitu študentov aj pedagógov, ktorá sa musí stať automatickou súčasťou vzdelávania
- *kroky v oblasti výskumu a vývoja sú uvedené v časti Inovačná politika*

Väčšina obyvateľstva v práceschopnom veku bude potrebovať niekedy počas svojho života ďalšiu injekciu vedomostí a zručností. Z tohto dôvodu je nevyhnutné urýchlene vytvoriť prístupný, modulárny a trhový systém celoživotného vzdelávania. Najdôležitejšou úlohu štátu je:

- podporovať vytváranie a používanie štandardov v kľúčových oblastiach (napr. vodičský preukaz pre IT alebo cudzie jazyky)
- odstránenie bariér vstupu poskytovateľov do rôznych segmentov vzdelávacieho systému
- vytvoriť funkčný model financovania ďalšieho vzdelávania spojením zdrojov zamestnávateľa, verejných financií a zamestnanca
- posilniť vzdelávacie programy druhej šance pre ľudí s nízkym vzdelaním; takéto programy musia byť postavené na prepojení centrálne podporovaných partnerstiev a aktivít samospráv s tým, že samosprávy postupne preberú čoraz väčšiu úlohu v tejto oblasti

Dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti

Dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti je podmienené úspešným napĺňaním stratégie ako celku, napriek tomu je dôležité uviesť viaceré kľúčové kroky, ktoré môžu výrazne ovplyvniť konkrétne oblasti zamestnanosti. Medzi najdôležitejšie priority patria:

- znížiť daňovo-odvodové zaťaženie práce a to najmä u nízko príjmových skupín; keďže Slovensko má už dnes najnižšie daňové a odvodové zaťaženie ekonomiky v rámci EÚ, je potrebné uvažovať o presunoch vo váhe zdaňovania pri jednotlivých položkách v celkovom daňovo-odvodovom systéme
- spružniť pracovnoprávne vzťahy a zjednodušiť regulačné a administratívne bremeno pri zamestnávaní a pri účasti jednotlivcov vo formálnej ekonomike
- koncentrovať neštandardné nástroje (stimuly a pod.) na výrazne zaostávajúce regióny
- zmeniť koncepciu bytovej politiky smerom k jej chápaniu najmä ako nástroja geografickej mobility

Vyrovnanie sa s demografickými zmenami

Zníženie počtu detí, starnutie populácie či migračné tlaky sú výzvy, s ktorými sa musí Lisabonská stratégia vyrovnáť. Aj keď Slovensko počas uplynulých rokov sformulovalo konkrétne politiky v mnohých oblastiach, zostáva pred nami stále úloha pripraviť dlhodobú populačnú politiku s odpoveďami na otázky pôrodnosti a imigrácie. Medzi najdôležitejšie priority v tomto smere patria:

- zabezpečiť efektívnu podporu zladenia rodinného a pracovného života pre rodičov malých detí; počas krátkeho obdobia, keď jeden rodič objektívne nie je schopný byť v práci, rodičia musia mať čo najvýraznejšiu podporu spoločnosti a reálny prístup k službám počas starostlivosti o deti
- zabezpečiť dostupnosť bývania pre mladé rodiny v oblastiach hospodárskeho rozmachu
- pokračovať v reforme sociálneho poistenia a to najmä v oblasti ďalšieho prehĺbenia motivácie pracovať dlhšie a primerane fyzickému a psychickému stavu jednotlivca.

INFORMAČNÁ SPOLOČNOSŤ

Jeden z najlepších prostriedkov na dosiahnutie premeny Slovenska na dynamickú znalostnú ekonomiku je informatizácia spoločnosti. V priebehu niekoľkých rokov je preto potrebné zabezpečiť, aby takmer každý občan bol informačne gramotný, mal prístup na internet a pociťoval výhody informačnej spoločnosti. Výsledkom bude zvýšenie celkovej vzdelanosti, produktivity a zamestnanosti, začleňovanie znevýhodnených skupín občanov do spoločnosti, skvalitnenie služieb, zníženie environmentálnych záťaží a zefektívnenie použitia verejných prostriedkov. Hlavné priority v oblasti rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku sú nasledovné:

- **informačná gramotnosť**
- **efektívna e-vláda a moderné on-line verejné služby**
- **široká dostupnosť internetu**

Dnešný nedostatočný rozvoj v oblasti budovania informačnej spoločnosti na Slovensku je z veľkej časti zapríčinený aj neexistenciou „jednotného velenia“ v tejto oblasti. Preto bude nevyhnutné výrazne posilniť inštitucionálnu kapacitu v tejto oblasti, napríklad transformáciou ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií s presunutím dôrazu na informatizáciu.

Informačná gramotnosť

Zamestnanie v znalostnej ekonomike si vyžaduje informačnú gramotnosť. Prioritou je zabezpečenie informačnej gramotnosti všetkých vekových a sociálnych skupín obyvateľstva. Tradičnú školu je potrebné čo najskôr premeniť na školu modernú, pričom je potrebné zmeniť obsah aj formu výučby s ohľadom na informatizáciu.

Efektívnym nástrojom informatizácie spoločnosti je informatizácia vzdelávania, konkrétne informatizácia regionálneho školstva, vysokého školstva a systému celoživotného vzdelávania. Je potrebné:

- uskutočniť obsahovú a procesnú premenu tradičnej školy na modernú školu; realizovať obsahovú reformu s ohľadom na informatizáciu, modernizáciu obsahu, zakomponovanie prípravy pre informačnú spoločnosť a znalostnú ekonomiku
- zabezpečiť počítačovú gramotnosť učiteľov na všetkých stupňoch škôl

- približovať sa k európskemu priemeru vo vybavenosti informačnými a komunikačnými technológiami (IKT) na školách
- podporiť zvyšovanie počítačovej gramotnosti občanov a celoživotné vzdelávanie v oblasti IKT a to aj v spolupráci so súkromným sektorom
- zlepšiť všeobecné povedomie o výhodách informačnej spoločnosti a informačnej gramotnosti, so zameraním na špecifické skupiny (e-začleňovanie)

Efektívna e-vláda a moderné verejné služby on-line

Popri súkromnom sektore zohráva aj štát kľúčovú úlohu vo vytváraní ponuky elektronických služieb, ktoré sú jedným z významných katalyzátorov procesu informatizácie. Štát musí v prvom rade odstrániť bariéry rozvoja elektronických služieb poskytovaných súkromnými firmami. Zároveň musí zaviesť moderné a efektívne verejne poskytované elektronické služby v širokom rozsahu. Bude si to vyžadovať konsolidáciu využívania informačných technológií vo verejnom sektore, prepojenie informačných systémov a zmenu organizačných procesov. Cieľom elektronizácie verejnej správy je najmä zefektívnenie poskytovania rôznych služieb pre občanov a súkromný sektor tak, aby ušetrený čas mohli venovať produktívnej činnosti. Je potrebné:

- prepojiť základné informačné systémy inštitúcií verejnej správy efektívnym, spoľahlivým a bezpečným spôsobom, definovať štandardy a rozhrania pre výmenu dát medzi orgánmi verejnej správy
- sprístupniť na ústrednom verejnom portáli postupne služby pre občanov a špeciálne pre podnikateľov, ktorí by najviac využívali tieto služby (*pozri aj časť Podnikateľské prostredie*)
- zlepšiť fungovanie všetkých verejných registrov a databáz ich úplnou informatizáciou a prechodom na on-line služby (*pozri aj časť Podnikateľské prostredie*)
- na základe auditu vynakladania prostriedkov do oblasti informačných a komunikačných technológií a služieb vo verejnej správe zefektívniť proces informatizácie vo verejnom sektore, zaviesť koncepcnosť a sledovať konkrétne výsledky projektov, zväziť možnosti spoločného verejného obstarávania
- zabezpečiť kvalitné vybavenie IKT vo verejnej správe ako aj informačnú gramotnosť zamestnancov
- zaviesť bezpečné elektronické identifikačné preukazy, ktoré sú potrebné pre transakcie v rámci e-vlády

Široká dostupnosť internetu

Kvalitná a cenovo dostupná informačná a komunikačná infraštruktúra je základnou podmienkou informatizácie. Prístup k širokopásmovému internetu, s dôrazom na moderné bezdrôtové technológie, musí byť umožnený každému občanovi, podľa možnosti v domácnosti, ale aj na verejných miestach. Podľa viacerých štúdií a prieskumov je najväčšou bariérou pripojenia na internet cena počítača a cena samotného pripojenia. Je preto potrebné vhodnými legislatívnymi a regulačnými opatreniami podporiť rozvoj konkurenčného prostredia, ktoré povedie k zníženiu cien a podpore investícií do sektoru telekomunikácií. Je potrebné:

- pokračovať v liberalizácii telekomunikačného trhu a to najmä skvalitnením procesu regulácie tohto trhu
- podporiť vybudovanie prístupu na širokopásmový internet a jeho rozšírenie v menej rozvinutých oblastiach, na základe Národnej stratégie pre širokopásmový prístup
- podporiť rozvoj verejne prístupných miest pre prístup k internetu
- otvoriť všetky školské multimediálne učebne pre verejnosť
- podporiť programy založené na partnerstve so súkromnou sférou, ktorých cieľom je zabezpečiť počítače so širokopásmovým pripojením na internet pre širokú verejnosť

VEDA, VÝSKUM A INOVÁCIE

Inovačná politika, ktorá v sebe efektívne prepojí podporu vedy, výskumu a inovácií, sa musí stať ďalšou dlhodobou prioritou slovenskej vlády. Verejná politika musí zabezpečiť dlhodobý rozvoj kvalitného vedeckého potenciálu. Slovensko musí mať širokú základňu vedcov schopných realizovať kvalitný výskum na špičkovej medzinárodnej úrovni. Veľká časť vedcov a ich aktivít musí byť prepojená s podnikateľským sektorom tak, aby sa zabezpečil efektívny prenos vedeckých poznatkov do reálnych výstupov v hospodárstve v podobe inovácií. Verejná podpora základnej vedy a základného výskumu by mala byť odlišená od podpory aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií, keďže tie majú výrazne iný ekonomický charakter. Hlavné ciele v tejto oblasti sú nasledovné:

- **Výchova a podpora kvalitných vedcov**
- **Výskum medzinárodnej kvality a s adekvátnym prepojením na podnikateľskú sféru**
- **Účinná verejná podpora podnikateľských aktivít zameraných na vývoj a inovácie**

Výchova a podpora kvalitných vedcov

Hlavnou úlohou je motivovať talentovaných ľudí k vedeckej kariére vytvorením dobrých možností pre kvalitnú vedeckú prácu a zabezpečením ich adekvátneho kariérneho a finančného ohodnotenia. Nevyhnutným predpokladom na dosiahnutie tohto cieľa je zabezpečenie adekvátneho financovania pre špičkových slovenských vedcov a výskumné inštitúcie. Je potrebné zaviesť taký systém financovania, ktorý umožní nárast zdrojov pre kvalitných vedcov a inštitúcie a zároveň prinúti nekvalitné inštitúcie k zániku. To sa dá dosiahnuť tým, že hlavný dôraz bude na financovania založené na súťažnom princípe - financovať sa nebudú inštitúcie, ale kvalitné výskumné projekty vybrané na základe konkurencie a za dodržania prísnych vedeckých štandardov. Na dosiahnutie týchto cieľov je potrebné:

- výrazne zvýšiť prepojenie medzi vedeckým výskumom a vysokoškolským vzdelávaním, predovšetkým uplatnením inštitútu výskumnej univerzity, ktoré by sa v spolupráci s inými výskumnými inštitúciami mali stať základom vedeckého výskumu v Slovenskej republike
- odbúravať inštitucionálne prekážky, ktoré zabraňujú špičkovým vedcom v kariérnom postupe v domácich výskumných a akademických inštitúciách
- rozdeliť verejné financovania výskumu na inštitucionálne a kompetitívne, t.j. založené na súťaživom princípe; nárok na inštitucionálne financovanie by mali mať len výskumné univerzity a SAV; inštitucionálne financovanie by malo byť poskytované len v takej miere, ktorá by im sama o sebe umožnila len prežívať, tak aby boli motivované udržiavať adekvátnu kvalitu nevyhnutnú na úspešné získavanie financií zo zdrojov založených na súťaživom princípe
- zvýšiť verejnú finančnú podporu (vrátane štipendií) pre doktorandov a zaviesť podporu pre post-doktorandov
- vytvoriť finančné nástroje na zlepšenie medzinárodnej mobility slovenských vedcov a mobility vedcov medzi akademickým a podnikovým sektorom

Výskum medzinárodnej kvality a s adekvátnym prepojením na podnikateľskú sféru

Domáci výskum podporovaný z verejných zdrojov musí zodpovedať kvalitou a zameraním aktuálnym európskym a svetovým štandardom. Základný výskum musí odrážať aktuálny vývoj vo svetovej vede. Aplikovaný výskum a vývoj musí reagovať na najdôležitejšie hospodárske výzvy a prispievať k ekonomickému rastu. Z toho dôvodu musí byť v oblasti aplikovaného výskumu a vývoja zabezpečené aktívne prepojenie medzi akademickým sektorom a podnikateľským sektorom. Ako veľmi malá krajina, Slovensko nemôže robiť výskum na najvyššej svetovej úrovni vo všetkých oblastiach vedy. Preto bude

nevyhnutné vybrať malý počet prioritných oblastí, v ktorých bude štát vytvárať podmienky na dosiahnutie takejto kvality výskumu. Ich výber musí vychádzať z reálnych možností slovenskej vedy a výskumu a atraktívnosti daných oblastí pre dlhodobý rozvoj konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky v medzinárodnom meradle. Preto je potrebné:

- zaviesť účinnú spoluprácu a spoluzodpovednosť Ministerstva školstva a Ministerstva hospodárstva vo verejných nástrojoch a inštitúciách na podporu aplikovaného výskumu a vývoja
- zaviesť mechanizmy nezávislého hodnotenia kvality programov a projektov a povinnosť zverejňovať výsledky všetkých verejne podporovaných výskumných projektov
- zaviesť nástroje na zvýhodnenú verejnú podporu tých vedeckých tímov a inštitúcií, ktoré sú úspešné pri spolupráci a získavaní zdrojov zo súkromného sektoru a zo zahraničia
- zabezpečiť nadštandardnú finančnú podporu výskumu v 2-3 prioritných oblastiach
- vytvoriť nástroje na podporu čerpania finančných zdrojov na projekty medzinárodných programov výskumu a vývoja, komunitárnych programov a iniciatív EÚ v oblasti výskumu a vývoja

Účinná verejná podpora podnikateľských aktivít zameraných na vývoj a inovácie

K ekonomickému rastu výrazne prispieva vznik nových, inovatívnych firiem a aktivity zamerané na vývoj a inovácie v už existujúcich firmách. Keďže úspešné vytvorenie inovatívnej firmy je príliš riskantné, často dochádza k zlyhaniu trhu, pri ktorom súkromný sektor financuje menší počet firiem, než je ekonomicky optimálne. Podobne platí, že aktivity zamerané na inovácie sú väčšinou veľmi riskantné a nákladné a súkromné firmy ich často uskutočňujú v menšej miere, než je ekonomické optimum. Tak je tomu aj na Slovensku. Z tohto dôvodu by mal štát vytvárať také prostredie a nástroje, ktoré bude podporovať vznik a úspešné fungovanie nových firiem a motivovať existujúce firmy, aby zvyšovali aktivity zamerané na vývoj a inovácie smerom k ekonomickému optimu. Na to je na Slovensku potrebné:

- posilniť motivácie na zvýšenie výdavkov súkromnej sféry na výskum, vývoj a inovácie, a to najmä zavedením efektívneho verejného spolufinancovaním takýchto aktivít
- zjednotiť a skvalitniť existujúce verejné nástroje na podporu inovatívnych firiem
- vytvoriť významný verejný podporný nástroj na zlepšenie ponuky rizikového kapitálu pre inovatívne firmy v skorom štádiu ich činnosti
- zaviesť vyučovanie zamerané na získanie základných podnikateľských vedomostí a zručností ako štandardnú súčasť vzdelávania na technických univerzitách
- zlepšiť vzdelávacie aktivity o možnostiach rizikového kapitálu pre podnikateľov a potenciálnych podnikateľov

PODNIKATEĽSKÉ PROSTREDIE

Zdravé podnikateľské prostredie, ktoré motivuje ľudí k podnikaniu, je jedným z kľúčových nástrojov vlády na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti krajiny. Podnikateľské prostredie musí umožniť efektívnu súťaž podnikateľov, ktorá je základným motorom ekonomiky. Verejné inštitúcie musia slúžiť na to, aby túto súťaž zvyšovali a zjednodušovali a nie aby komplikovali podnikateľom život.

Vláda bude preto vytvárať na celom území Slovenska také podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať nové investície, zvyšovanie produktivity, inovácie a tvorbu nových pracovných miest. Z hľadiska nástrojov, ktoré majú dopad na verejné financie, bude vláda preferovať znižovanie daňového a odvodového zaťaženia pre všetkých podnikateľov. Všeobecná alebo individuálna podpora podnikateľov

prostredníctvom verejných výdavkov sa bude využívať len vo výnimočných a jasne odôvodnených prípadoch. Hlavné priority v oblasti podnikateľského prostredia sú nasledovné:

- **Vysoká vymožitelnosť práva**
- **Kvalitná fyzická infraštruktúra a služby v sieťových odvetviach**
- **Verejné inštitúcie ako partner a nie bremeno**
- **Efektívny prístup ku kapitálovému trhu pre všetky podniky**

Vysoká vymožitelnosť práva

Vymožitelnosť práva je v súčasnosti kľúčovou prekážkou rozvoja podnikateľskej sféry na Slovensku. Vláda preto musí vytvoriť podmienky na rýchle a spravodlivé riešenie sporov, ktoré zabezpečí vymožitelnosť zmlúv a ochranu vlastníckych práv. Vymožitelnosť práva musí byť urýchlená nielen vo fáze do vydania právoplatného rozhodnutia, ale aj v ďalšej fáze, teda až do úspešného výkonu rozhodnutia. To je možné dosiahnuť najmä nasledovnými krokmi:

- znižovať priestor pre korupciu v súdnictve
- zlepšiť manažment súdnictva, predovšetkým v oblasti ľudských zdrojov a financovania súdnictva
- zlepšiť podmienky pre mimosúdne riešenie sporov
- zaviesť účinné mechanizmy na vymáhanie pohľadávok a posilnenie práv aktívnych veriteľov
- zaviesť systém Hodnotenia dopadov regulácie (*Regulatory impact assessment*), ktorý zabezpečí zhodnotenie každej novonavrhovanej legislatívy na úrovni SR a EÚ z hľadiska jej dopadov na rôzne oblasti a najmä na podnikateľské prostredie

Kvalitná fyzická infraštruktúra a služby v sieťových odvetviach

Vláda bude svojimi opatreniami podporovať taký rozvoj fyzickej infraštruktúry a vývoj v sieťových odvetviach (elektroenergetika, plynárenstvo, telekomunikácie, doprava, vodárenstvo, pošta, a teplárenstvo), ktorý zabezpečí pre spotrebiteľov kvalitné produkty a služby za primerané ceny. To sa dá najlepšie dosiahnuť rozvojom konkurencie v sieťových odvetviach a reálnym otváraním slovenských trhov tak, aby všetci domáci odberatelia, vrátane domácností, získali možnosť výberu dodávateľa. Medzi priority patrí:

- urýchliť modernizáciu a rozvoj kvalitnej dopravnej infraštruktúry na celom území krajiny, a to aj väčším zapojením súkromných finančných zdrojov
- urýchlene uvoľňovať zvyšné legislatívne bariéry, ktoré zamedzujú vstupu nových producentov na slovenský trh
- postupne ukončovať reguláciu v tých oblastiach sieťových odvetví, kde sa dosiahne dostatočná úroveň skutočnej konkurencie
- zvýšiť profesionalitu nezávislých regulátorov ostatných sieťových odvetví a verejnú kontrolu nad nimi
- dokončiť privatizáciu všetkých podnikov sieťových odvetví
- plne zohľadniť v cene energie skutočné ekonomické a environmentálne náklady na ich produkciu; to si bude vyžadovať predovšetkým zohľadnenie nákladov na riešenie zadného palivového cyklu jadrových energetických zariadení v cene ich energie a zefektívnenie štátnej pomoci obnoviteľným a neobnoviteľným zdrojom

Verejné inštitúcie ako partner a nie bremeno

Verejná správa na úrovni štátu, vyšších územných celkov, miest a obcí musí zefektívniť svoje fungovanie vo vzťahu k podnikateľom. Je potrebné ďalej zjednodušať vstup podnikateľov na trh, pôsobenie na ňom, ale i výstup z trhu. Cieľom je minimalizovať regulačnú a finančnú záťaž, ktorá zbytočne odčerpáva podnikateľom ľudské a finančné zdroje. Na to je potrebné:

- znížiť bremeno daňového a odvodového zaťaženie podnikateľov; to je možné dosiahnuť jednak znižovaním celkových daní a odvodov podnikateľov a tiež takými krokmi, ktoré zmenia charakter časti týchto platieb z daňového na poisťný, resp. sporivý
- realizovať kompletný procesný audit s cieľom zjednodušenia vzťahov verejnej správy a podnikateľov, predovšetkým v oblasti ochrany životného prostredia, stavebných povolení a informačných povinností
- plne elektronizovať výmenu informácií o podnikateľovi medzi jednotlivými verejnými inštitúciami; žiadna informácia, ktorú už o podnikateľovi má niektorá verejná inštitúcia nesmie byť požadovaná priamo od podnikateľa inou verejnou inštitúciou – tie si ich musia medzi sebou vymeniť elektronicky a automaticky
- zjednodušiť požiadavky verejných inštitúcií smerom k podnikateľom pri vstupe na trh a to najmä plnou informatizáciou celého procesu a prípadne aj zavedením tzv. one-stop-shops (t.j. vo vzťahu k budúcemu podnikateľovi sústredenie celého registračného procesu na jedno miesto)
- posilniť transparentnosť a efektívnosť verejného obstarávania postupným prechodom na úplne elektronické verejné obstarávanie

Efektívny prístup ku kapitálovému trhu pre všetky podniky

Nevyhnutným predpokladom dlhodobého rozvoja ekonomiky a najmä inovatívnych malých a stredných podnikov je výrazné zlepšenie ich prístupu ku kapitálovému trhu a k nebankovým finančným zdrojom vo všeobecnosti. Vládna politika preto musí vytvoriť vhodné podmienky pre rozvoj rizikového kapitálu a prístupu slovenských firiem k akciovému trhu. Podstatný je efektívny prístup slovenských firiem ku kapitálovému trhu a nie to, kde sa bude tento trh nachádzať. Vzhľadom k malej veľkosti slovenskej ekonomiky a jej vysokej miere integrácie do jednotného európskeho trhu nemá význam sústrediť sa na rozvoj národného akciového trhu, ktorý by bol sústredený na domácej burze. Namiesto toho je potrebné integrovať slovenský kapitálový trh do európskeho kapitálového trhu a osobitne vytvoriť regionálny stredoeurópsky trh s kapitálom. Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné:

- podporiť vytvorenie integrovaného stredoeurópskeho akciového trhu zmenou inštitucionálneho usporiadania a vlastníctva k CDCP, a.s. a BCPB, a.s.; prioritou by mala byť medzinárodná integrácia a vytvorenie silnej regionálnej burzy, tak ako je to napríklad v severských krajinách, a to zlúčením, resp. úzkym prepojením hlavných regionálnych búrz (najmä Bratislava, Praha, Budapešť, Varšava, Viedeň a prípadne aj Ljubljana).
- odstrániť legislatívne a inštitucionálne bariéry na domácom akciovom trhu.
- odstrániť bariéry v oblasti cezhraničného zúčtovania a vyrovnania a zníženie nákladov týchto operácií
- vytvoriť integrovaný regulačný rámec nad finančným trhom
- podporiť rozvoj zdrojov dlhodobého kapitálu odstránením legislatívnych bariér, najmä vo vzťahu k zdrojom z bánk, poisťovní, fondov kolektívneho investovania a penzijných fondov
- *kroky na zvýšené stimulovanie rizikového investovania sú opísané v časti Inovačná politika*

AUTORSKÝ TÍM

Vedúci autorského tímu

Martin Bruncko, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Autori

Miroslav Beblavý, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

Martin Bruncko, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Irma Chmelová, Stockholm School of Economics

Vladimír Tvaroška, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ďalší spolupracovníci

Beáta Brestenská, poslankyňa Národnej rady Slovenskej republiky

Vladimír Dvořáček, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Richard Filčák, Central European University (Budapešť)

Peter Mederly, Ministerstvo školstva Slovenskej republiky

Ľudovít Odor, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Ondrej Studenec, Ministerstvo financií Slovenskej republiky

Autori týmto ďakujú všetkým kolegom a spolupracovníkom, ktorí im pomohli a poskytli informácie, alebo komentáre pri príprave tejto stratégie.